

STANOWISKO
XX Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
Ossa, 1 czerwca 2016 r.

**w sprawie ustrojowych i finansowych podstaw
funkcjonowania samorządu powiatowego**

Samorząd terytorialny to coś więcej niż lokalna administracja, która otrzymała arbitralnie wybrane zadania. Samorząd jest realizacją zasady pomocniczości - jednej z podstawowych zasad ustrojowych nowoczesnych państw, zwłaszcza tych których władze odwołują się do katolickiej nauki społecznej. Zasada subsydiarności stoi na straży autonomii poszczególnych jednostek i ich wspólnot z jednej strony zabraniając wyższym poziomom organizacji społeczeństwa ingerowania w sprawy niższych poziomów, tak długo jak radzą sobie one ze swoimi zadaniami; a z drugiej strony - nakazując interweniować w sprawy owych niższych poziomów z rozwagą, bardziej odwołując się do mechanizmów wsparcia, niż zastępowania w działaniu.

Istotą samorządu terytorialnego jest samodzielność wspólnot w zarządzaniu swoimi sprawami. Samodzielność taka jest wartością samą w sobie. Być może czasami prowadzi do podejmowania nieoptymalnych z technokratycznego punktu widzenia decyzji, ale mimo to lepszych - właśnie ze względu na zaangażowanie społeczeństwa w podejmowanie decyzji.

Związek Powiatów Polskich wyraża niepokój obserwowanym ostatnio kierunkom zmian kompetencyjnych. W sferze oświaty - możliwość kształtowania sieci szkolnej uzależniono od woli kuratora oświaty, w sferze ochrony zdrowia - planuje się ograniczenie uprawnień właścicielskich jednostek samorządu terytorialnego wobec swoich własnych jednostek, w sferze gospodarowania wodami - odbiera się kompetencje samorządowi terytorialnemu centralizując je w podmiocie rządowym, w sferze administracyjnej - planuje się pozbawienie powiatów zadań związanych z nadzorem nad stacjami kontroli pojazdów. Dla każdej z tych zmian rozpatrywanych z osobna można znaleźć argumenty za nią przemawiające; w całości stanowią one swoiste votum nieufności wobec samorządu terytorialnego jako takiego.

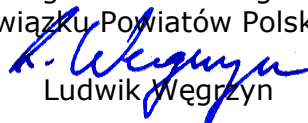
Apelujemy o większą wiarę w mądrość lokalnych wspólnot. Sukces minionych 25 lat odzyskanej wolności jest właśnie w dużej mierze zasługą samorządu terytorialnego - zarówno jako narzędzia aktywizacji społeczeństwa, jak i bardzo ważnego inwestora publicznego. Państwo opierające się w swoim działaniu wyłącznie o podział resortowy nie jest w stanie zapewnić trwałego rozwoju i dostarczyć swoim obywatelom oczekiwanych przez nich usług publicznych. Potwierdzenia tego faktu dostarcza nam miniony ustrój Polski. W związku z tym oczekujemy, że planowane zmiany prawne będą respektowały istotną rolę samorządu terytorialnego i jego prawo do samodzielnego kształtowania zasad swojego funkcjonowania.

Samodzielność ustrojowa i kompetencyjna byłyby jednak tylko pustym hasłem, gdyby nie towarzyszyła im samodzielność finansowa. Od wielu już lat korporacje samorządowe wzywają do przeprowadzenia gruntownej reformy systemu dochodów jednostek samorządu terytorialnego. W sposób szczególny potrzeba zmian w sposobie finansowania dotyczy powiatów, którym nie zagwarantowano ani właściwego poziomu dochodów własnych, ani też władztwa podatkowego.

Zaznaczyć należy, że nowy system dochodów jest koniecznością wobec zapowiedzianej perspektywy podniesienia kwoty wolnej w PIT. Zmiana ta w sposób znaczący wpłynie na obniżenie dochodów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego; co więcej – nie będzie to w żaden sposób zrekompensowane zwiększonymi dochodami z podatków pośrednich, gdyż samorząd nie uczestniczy bezpośrednio w tych dochodach.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że skoro samorząd terytorialny odpowiada za dostarczanie obywatelom przeważającej większości usług publicznych, to zmniejszenie jego dochodów będzie równoznaczne z ograniczeniem ilości i jakości świadczonych usług publicznych. Aby uniknąć takiej sytuacji, podobnie jak ograniczenia absorpcji środków unijnych, uważamy, że już teraz należy rozpocząć prace nad nowym systemem dochodów, obejmującym również sprawiedliwy system równoważący sytuację poszczególnych jednostek.

Przewodniczący
XX Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich

Ludwik Węgrzyn